

Ur Vifolka härads dombok

*Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

s 190, **1617 den 11 februari**, laga ting vid Liunga i närvaro häradsfogdes välaktat Peder Erichssons

Nämnden – Ut Supra

s 190

Samma dag inlevererades uti häradsarkivet domböckerna samt härads saköres längd för år 1615 och 1616 och maken där emot överantvordades välaktat man Joens? Peder? H.F.N.de fiskal.

s 190

Tingställes samma dag Niels Skomakare vilken hade belägrat och med barn rätt Kirstin Månsdott i Möleby och icke ville tag till äkta hustru. Fälltes efter det 3 Cap Gifter.Bl till 40 mkr kong: härade och hhövd.

s 190-191

Förb.de Niels Skomakare hade och uti druckenhet gått till Jöns i Himmelsby om natta tid med ena dragen värjo, mant honom ut och slåss med sig och högg i hans tröskel, ändock han ingen mer skada gjorde. Detta höllo de tolv för fullan hemgång och fälltes efter det 5 Cap EdzöresB. till 40 mkr till 3skiftes kong målsäganden och härade.

s 191

Måns i Liunga hade tillfogat Jöns i Hyppinge ett blodvite. Fälltes till 3 mkr till 3skiftes.

s 191

Karl i Öiebro hade slagit Anders i Stora Liunga 2 blodvite. Fälltes därför till 6 mkr till 3skiftes, efter det 10 Cap Såram.B.n. sin husbonde herr Gabriel Oxenstierna målsägande och härade.

s 191

Oluf i Kolebotnen H.K.Matz arv och egen bonde, var för någon tid sedan kommen i mangel med Niels Peersson sin gålbo, uti ene backastugu och slagit hans pannu sönder med ett besman, på båda sidor. Fälltes till 20 mkr för åkommo varje, efter det 6 Cap Såram.Bl. till 3skiftes. N. 40 mkr.

s 191-192

Samma dag kärke Eskill i Walsberg till Joen i Lergärde om sin son, som honom tjänte i fiord, och kom bort Matthsmäso tid, och nu i medlertid äro pojken kläder och yxe funnen, samt huvudskulden och nedkäfnen och hade nu fattat en misstanka till honom, att han skulle vara vållandes uti hans död, och rätta baneman. Men Joen nekade här till fast, och bød sig upp till så hög ed som den andre begärade, att fria sig med. Så alldenstund gossen var liten och intet annat göra kunde, utan vatta --- och ingen liknelse finnas kunde, huru eller på vad rum han skulle bliva död, och getterna kommo hem samma kväll, som han borto blev, självkrävdo. Därför efterlät målsäganden honom att fästa en tolvmanna ed till nästa ting.

s 192

Niels Peersson i Kolebotnen, K. Matz arv och egen hade givit sin gålbo Oluf ett yxhammars slag, tå de uti föresi.na backestugu perlemmerade?. Fälltes där före till 3 mkr till treskiftes.

s 192-193

Ställetes åter Ingålder i Frösta för rätta, för det ryktet som han sig själv uti kommet hade nämligen beslovit Olufz dotter i Ludda, som förra tinget blev omrört. Och tillspordes nu med stort allvar att han ville sanningen bekänna och icke liuga på sig själv, och således spilla pigonnes ärliga [årliga?] påbegynte giftermål. Då bekände han som förr, att han hade henne mödom kränkt, oävet hon hart nekade. Så alldenstund ingen bekännelse icke behöver vittne särdeles emot sig själv, och att det skulle vara en stor själafara där man skulle låta hennes fader gå lag och ed för henne, som icke viste huru här om sant vara kunde. Därför fälltes för.na Ingålder till 40 mkr för mökränkningen, sin husbonde härade och hhövdinge, efter det 3 Cap Gift.B.

s 193, **1617 den 26 maj**, tingades vid Liunga uti häradsfogdes välaktat Peder Erichssons närvaro

Nämnden

Joen i Bredgården	Lasse i Skoneberga
Oluf i Hultersta	Måns i Wästerlösa
Per i Drusetorp	Knut i Målan
Håkon i Gudhem	Sone i Winnö
Amundh i Gustingsbo	Erich i Skoneberg
Måns i Bresta	Jöns Nielson ibm

s 193-195

Samma dag begärde Winnö bönder, ett sanfärdigt bevis av häradsnämnden, om det brevet som salig och höglovlig kung Johan dem på en liten lindrig och förmedling på några persedlar som på deras gårdar påökt voro den tid Canikarna i Linköping samma gårdar under sig hade, och för några år sedan voro förkomne ur häradskistan, vilka förmedling de allt härtill hava njutit till god. Men nu efter brevet icke finns driver häradsfogden hårt uppå att ... vittnade Herr Peer, fordom kyrkoherde vid Weeta, att han samma brev både sett och ofta läsit hade såsom och många flere både inom nämnd.... och voro desse gårdar med samma påökning betungade, nämligen fyra hela gårdar i Winnö i Weta socken, item Klobbarp, Hydinge och Åtompta i Sya socken, så vardera gården skulle utgöra till före.na Caniko över sin sedvanliga skatt ett får och ena gås, och det togo de för böndernas dyngekorset, som dem borde ärligen göra efter de så fjärran ifrån dhim bodde. För dessa persedlar hade H k mat dem sedan frikallat. Item Rôuaregården var då beskattat för 20 spd landgäll och icke hade en fotzmon bredare eller längre uti åker och äng än som hans grannar, som göra 15 spd, och var för denskull inskriven uti samma förmedling till 15 spd, så var som ... och gavs här på härads brev.

s 195

Erich Peersonn i Wijby hade försuttit den spannmålsförningen som han uttog vid Alfuåstra och skulle hava fört till Norrköping för 14 dagar sedan... fältes han till 3 mkr för tresko H F N.de allena.

s 195

Oluf Anderson välbördig Lindorm Ribbings tjänare hade för någon tid sedan tagit en skjutshäst hos Peer i Weta, och red honom till Ledingelunda. När hästen hemkom var han så huggen med sporrar på den vänstra sidan, att han därigenom död blev. Begärde han förty här uppå laga dom. Alldenstund förb.te Oluf icke kunde bevisa att hästen var något skaddad då han honom tog, därför kunno de tolv icke döma annor än Oluf skulle hästen betala N. åtta daler som bonden silver för honom givit hade, efter det 8 Cap Köp:B.

s 195-196

Joen i Leergärde kom nu med sina lagmän och fullbodade sin utfästa ed, för Eskels sonn i Walsberg, som han förra tinget malt hade, N: Sifrid i Tokamål, Niels ibm, Måns Klockare i Harg, Måns ibm, Jöns i Lilla Harg, Niels i Bänarp, Lasse ibm, Niels i Stemma, Peer i Ekeberg och Niels i Hermanshult.

s 196

Oluf i Gothelösa haver en tidlång tagit sig före att giva sina grannar okvädesnamn, Jöns Persson haver han kallat tjuv, hans hustru ena R_ka, Ingeuald kallat han sure Påuel, hans hustru heta pipa, stafua och hynda, och många flere med sådana namn beklädat. Skulle förty hava blivit mindre m_n, men efter han bads före därför stödde de tolv sig vid det 20 Cap Ting.B och fälte honom till 40 mkr denne gången till 3skiftes.

s 196-197

Tingställetes samma dag Lasse i Torpa för sina legopiga skull som han belägrat och med barne, uti sin änklingatid rått hade, Ingrid Byrgesdott b.d. Och i så måtto hennes jungfrudom bekränka, vilken belägring är skedd uti fordom förbuden led och linea, nämligen att den hustru han ätte, var syskonbarn med dessa, så att de voro födde av var sin broder, vilken grad, ändock han fordom som sagt är, haver varit förbuden så medgivs likaväl på denna tid sådana att bygga äktenskap. Därföre kunno de tolv icke döma för någon högmelig sak, utan /: på det att sådana belägring icke för mycket skall bliva befördrat och synnerliga uti sådana närskylta leder/: såsom en dubbel mökränkning, nämligen 80 mkr dock på H F N.des nådiga behag.

Men före.na Ingrid B.d. efter hon sig således av fri vilja med honom inlade, kunno de tolv icke fria hennes 40 mkr, på det andra måga se därvid.

s 197

Måns Håkonson i Tolsta, fru Annas landbo på R_ma, hade förliden höst slagit Hans Håkonson sin granna, dock en inhyses man allan omkring med en staver. Dock så att 3 blånader syntes och icke flere. Fältes till 9 mkr, till 3skiftes efter det 10 Cap Såräm.Bl. och förliktes med sårätolaren vad han hade försummat.

s 197

Jöns i Himmelsby hade för någone tid sedan slagit sin __na Byrge tu slag med en täljekniv och tillfogat honom i så måtto 2 köpptsår. Fälltes till 6 mkr för åkommo varje till 3skiftes.

s 197-198

Samma dag begärde några bönder i Vifolka härad uti Tolsta, Sya, Weta, Wijby, Wästerlösa, Normelösa, Härberga och Möleby socknar vittnesbörd om deras gårdar av häradstinget, som äro inskrivne i jordeboken för fulla och halva, __ äro dock icke annat än halva och fjärdedels hemmane, så att jordeboken måtte i så måtto för andra __ua, och ge för sådana krav härefter förskont.

s 198

Nybbile i Sya S. uppbjöds andra gången
Gothelösa halva gård i Weta S. 2 g.r
Mathem den södre gården 1 g.r.

Finis

s 200, **1617 den 16 augusti**, ... ting vid Liunga närvarande häradsfogden välachtat Peder Erichson

Nämnden

Joen i Bredegården	Lasse Månsson i Skoneberg
Oluf i Hultersta	Månss i Wästerlösa
Peer i Drusstorp	Knut i Målan

Erich i Skoneberg
Håkon i Gudhem
Måns i Bragsta

Sone i Winnö
Niels i Skoneberg
Amund i Gustingsbo

s 200-201

Samma dag tingställdes Peer Uddarp, herr Jöran Gyllenstiernas landbo, för ett rykte han vara kommen uti, för Simons hustru i Kulla Brita b.d, att han henne skulle hava belägrat, vilka både han och hon hardeligen förnekade. Alldenstund må ingen fanns som honom detta övertyga ville eller kunde, utan det allenast de hade varit i flock och farnätho? till köpstads och från understundom med såpo till sälja, och stundom haver hennes man varit med och stunde icke. Därför, på det att man sakena desto bättre förfara måtte uppsattes denna sak till vidare besked och nästa ting.

s 201

Tingfördes samma dag Oluf Stare, en ryttare under välb Niels Assersons fana för ett enfallt hor han hade bedrivit med enno löskes kono Elin Andersdotter b.d, vilket de båda inför rätten godvilligen bekände. Därför fälltes mannen efter hertig Johans mandat och stadga till 100 dal.r konunge härade och hhövdinge, men på härads vägnar förskontes han till böter 10 dd.r, för hans fattigdom och allemans förbön skull. Konungs saken tager hans ryttmästare. Men konan Elin hade intet att böta med, därför avsades henne domen, efter samma mandat till Råken.

s 201

Oluf Hansson i Möleby hade för någon tid sedan slagit en skraddare Suen Helgeson b.d, hans arm sunder med en yxhammar. Fälltes till 20 mkr till 3skiftes, efter det 6 Cap Såräm.Bl. Förskontes till 18 mkr, sin husbonde herr Erich Cabrason.

s 201

Lasse Peerson i Kijlarp välb Niels Sternesköldz landbo, hade slagit benet av på Erich i Snarsätter, och ett yxhammarsslag på axlen, fälltes 20 mkr för benbråttet, och 3 mkr för blånaden efter det 6 och 10 Cap Såräm.Bl. till 3skiftes. För.ne Erich hade och tillfogat honom en blånat på låret, fälltes till 3 mkr till 3skiftes.

s 202

Harald i Karleby hade sönderhuggit fingeren på sin granne. Fälltes till 3 mkr.

s 202, **1617 den 6 november**, var ting uti Grimstorp i närvaro välaktat Peeder Erichssons häradsfogdens

Nämnden Vt Supra

s 202

Samma dag dömdes emellan Måns och Jöns i Möreby bröder /: efter Jöns mente sig vara närmar till att inlösa sina syskons del än hans broder Måns, alldenstund han yngre var än Måns /: således: att de efter de var lika när arvborna till gården, voro de väl båda där uppå behållna. Därför så skulle de och lika mycket inlösa av sina medarvingar, och lika mycket bruka både innan gårdz och utan i vått och tort, så länge de leva.

s 202-203

Samma dag klagade herr Erich i Rapesta till Heming i Håstorp välb Peer Nielsons landbo till Säby, för okvädes ord som Hemings hustru hade uphefuit på herr Erichs hustru, uti enno soknastempno (sockenstämma), och sade, du togst min häst som en tjuv. Då sade h Erich skäller du mig för en tjuv? Nej, sade Heming, edra hustru svärade... det hela slutar med att Hemming får böta 3 mkr för läpagäld till 3skiftes (å sin hustrus vägnar).

s 203

Niels i Öiebro stora gård hade tillfogat sin granne Matthes Finne ett blodvite i kyrkeluku vid Härberga för en månat sedan. Fälltes till 9 m.r till 3skiftes efter det 3 Cap EdzörrisB och K. Mans Ladelås stadga, sin husbonde fru Kierstin på Lagnö hh.

s 203

Oluf Blåsare, hade för någon tid sedan tillfogat Jöns sin granne ett köttår uti ett gästabad i Gothelösa. Fälltes till 6 m.r till 3skiftes efter det 10 Cap Såram.B.

s 204

”Samma dag krafde Byrge j Himmelsby fram Lasse i Torpa, huilken hade för ett år sedan, rådt hans dote med barn, tå hon honom tiente, uthi hans Enklinge stånd och för huilkit han laga böther uthfästo och bött hafuer, och tå hon födde barnet, blef henne födzlen så dryg at hon strax dher efter måste sätta lijfuet. Nu förmenar förb.e Bygre at Lasse skulle vara förplichtat til en heel mansbot för henne, aldenstund hon af hans folster död blef, men honom blefuo the suar gifuin ifrån Nampden, __ ingen lag wiste här til, ther mäd han några mansbot, för sådana sak, winna kunde, utan thz war then gamla arfsyndarnes straff, at quinnan med snöda och werk, ja och ofta med sielfue döden, föda skulle Doch på thet at Lasse kunde få hans wenskapa, utfäste han honom, efter Nam_dennes [”Nämpdennes” i renovationen] mäkling 10 dal.r, huilka han icke wedertaga wille, utan hotade han wille sig klaga för wår nådiga hoga öfuerhet, ey wille han heller till något laga wad.”

s 204-205

Peer i Uddarp, som förra tinget blev för rätta tilltalat om Simons hustru i Kulla, ställtes och nu för samma sak för rätten, och tillfrågades om han wille sig bekänna saken vara eller ej. Han nekade handlingen så nu som före, och då honom böds lag och ed, wille han icke därvid, utan äskade han mått få en som wille lägga honom det till. Så aldenstund man ingen vägs med honom komma kunde, oansett han var kommen uti en uppenbart ryckte för henne, och icke wille varken bekänna eller ed sin fästa, efter som honom tillbudit blif. Därför avsades att hans herres Rättare skulle föra honom till Wastena Slot att han sanningen bekänna måtte.

Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna
